

POSTANOWIENIE

Dnia 28 lutego 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z wniosku J. Ś.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.
o prawo do emerytury pomostowej,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 28 lutego 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 16 grudnia 2015 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 16 grudnia 2015 r. oddalił apelację organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 19 maja 2015 r., mocą którego zmieniono decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. z dnia 4 lutego 2015 r. i przyznano J. Ś. prawo do emerytury pomostowej.

Sądy obu instancji ustaliły, że ubezpieczony wykonujący pracę na statkach żeglugi morskiej, legitymuje się wymaganą ogólną liczbą 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych oraz niezbędną liczbą 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz.U. z 2008 r. Nr 237, poz. 1656 ze zm.). Sąd drugiej instancji zaaprobował ustalenie, że ze zgromadzonych dowodów wynika rodzaj wykonywanej pracy, a mianowicie ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze wykonywał pracę podporządkowaną członka załogi statku

morskiego, a suma tych okresów wynosi 16 lat, 11 miesięcy i 11 dni. Ubezpieczony wykonywał też pracę (po dniu 31 grudnia 2008 r.) jako oficer nawigator na statkach morskich.

Pozwany wywiódł skargę kasacyjną od tego wyroku, opierając ją na podstawie naruszenia prawa materialnego, tj. art. 3 ust. 1 w związku z art. 51 i art. 4 oraz art. 35 ust. 1 i art. 38 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych.

Jednocześnie wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania; ewentualnie żądał uchylenia zaskarżonego wyroku i orzeczenia co do istoty sprawy.

W skardze kasacyjnej został zawarty wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania z uwagi na to, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne oraz potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości przy ich stosowaniu. W ocenie skarżącego sedno sprawy zamyka się stwierdzeniem, czy wobec treści art. 2 pkt 2 i 3 oraz art. 49 i 51 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych można zastosować te przepisy i zaliczyć do okresów pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 cytowanej ustawy okres pracy marynarza, wykonywanej u armatora zagranicznego, do której został skierowany przez pośrednika, a nie płatnika składek.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie może zostać przyjęta do rozpoznania. Przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania enumeratywnie wymienia art. 398⁹ § 1 pkt 1 – 4 k.p.c. Skarżący wskazał dwie z nich, a mianowicie w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne oraz istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. W ten sposób wyznaczył pole badawcze przedsądu.

Na wstępie jednak należy zwrócić uwagę, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie. Przedmiotowe

spostrzeżenie koreluje z publicznoprawną funkcją skargi kasacyjnej i zamyka się stwierdzeniem, że skarga kasacyjna jest środkiem odwoławczym o szczególnym charakterze. Zmierza do ochrony interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni. Natomiast jej zadanie nie polega na ponownej ocenie sprawy z perspektywy niezadowolonej z rozstrzygnięcia strony.

Obowiązkiem wnoszącego skargę jest wyartykułowanie podstawy uzasadniającej jej przyjęcie. Skarżący ów obowiązek zrealizował i ulokował w treści art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. W pierwszej kolejności rysuje się obowiązek odpowiedzi na pytanie, czy z uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wyłania się istotne zagadnienie prawne. Nie chodzi w tym wypadku tylko o formalną weryfikację, tj. czy skarga została oparta na ustawowej podstawie, lecz czy ona w sprawie faktycznie występuje. Powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oznacza, że chodzi o zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. W orzecznictwie ugruntował się pogląd, zgodnie z którym skarżący, powołując się na wystąpienie w sprawie zagadnienia prawnego, powinien je sformułować, wskazać przepisy prawne, na tle stosowania których ono się wyłoniło, podać argumenty prowadzące do rozbieżnych ocen, a nadto wykazać, że jego rozwiązanie jest istotne nie tylko w rozpoznawanej sprawie, ale także dla praktyki sądowej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151).

Powyższych postulatów skarga nie realizuje. Przede wszystkim przedstawiane zagadnienie pomija bogato zilustrowane, przez Sąd Okręgowy i Sąd Apelacyjny, orzecznictwo Sądu Najwyższego. Z przytoczonych judykatów wyłania się obraz wskazujący na sposób weryfikacji spornych zagadnień w toku postępowania. W tej sytuacji postawa skarżącego, przejawiająca się brakiem polemiki, nie jest zrozumiała, a postulowane zagadnienie nie jest przekonujące, zwłaszcza że zmierza do zanegowania okoliczności faktycznych sprawy. W związku z tym przypomnieć wypada, że ustalenie okresów pracy w szczególnych warunkach to domena okoliczności faktycznych, które pozostają poza płaszczyzną zainteresowania Sądu Najwyższego.

W koniunkcji z pierwszą przesłanką nie pozostaje druga podstawa wskazana we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Rzec dotyczy art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Oparcie wniosku na tej podstawie jest zasadne wówczas, gdy istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Oznacza to, że przepis nie doczekał się jeszcze wykładni, bądź niejednolita jego wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które skarżący powinien przytoczyć (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, LEX nr 57231). Skarżącego obciążał obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji prawnej wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zawierającej szczegółowy opis tego, na czym polegają poważne wątpliwości interpretacyjne (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09, LEX nr 570112; z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, LEX nr 523522). Tego postulatu skarga nie realizuje i na poparcie stawianych wątpliwości nie pochyła się nad dotychczasowym dorobkiem judykatury.

Skarżący swój postulat oparł na kumulacji norm prawa materialnego. Ten zabieg nie dodaje mocy argumentacji prawnej, gdyż traci z pola widzenia, który z powołanych przepisów i w jakim zakresie budzi wątpliwości interpretacyjne w taki sposób, by konieczna stała się jego wykładnia. Zawężając pole badawcze należy zauważyć, że art. 2 pkt 2 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych zawiera definicję płatnika składek oraz pracownika, przy czym w tej mierze odsyła wprost do ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 121). Kolejna powołana norma prawa materialnego (art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych) jest przepisem złożonym z trzech jednostek redakcyjnych, a skarga nie dookreśla, która budzi wątpliwości interpretacyjne. W końcu art. 51 ustawy o emeryturach pomostowych odnosi się do kwestii technicznej, a mianowicie wystawienia stosownego zaświadczenia.

Pozwany nie dostrzega judykatów, z których wyłania się brak podniesionych we wniosku wątpliwości. W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2013 r. (II UK 106/13, Legalis nr 848141) wyjaśniono, że zaświadczenie, o jakim mowa w art. 51 ustawy o emeryturach pomostowych, służy do ustalenia tzw. faktów

ubezpieczeniowych - okresów pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze przypadających przed dniem 1 stycznia 2009 r. Takie zaświadczenie stanowi podstawę do przyjęcia, że okresy pracy w nim podane są okresami pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, przy czym dla samego uzyskania uprawnienia do emerytury pomostowej istotne znaczenie ma fakt wykazania pracy w warunkach szczególnych, a nie to, czy zaświadczenie o pracy w takich warunkach wystawił płatnik składek, będący pracodawcą w rozumieniu art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, czy też nie. Ten kierunek wykładni prawa aprobuje także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2014 r. (II UK 460/13, OSNP 2015 nr 4, poz. 55) oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2010 r. (II UK 367/14, Legalis nr 1352531), zgodnie z którym dla oceny prawa wnioskodawcy do emerytury pomostowej nie ma przesądzającego znaczenia fakt, że agencji kierującej do pracy za granicą nie można uznać za płatnika składek, o którym mowa w art. 2 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych oraz za podmiot uprawniony do wystawienia zaświadczenia, o jakim mowa w art. 51 ustawy o emeryturach pomostowych.

Sąd Apelacyjny, wskazując na pracowniczy charakter zatrudnienia ubezpieczonego w spornych okresach powołał się na pogląd Sądu Najwyższego wyrażony wyroku z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 5/10 (LEX nr 589882). Podkreśla się w nim, że zatrudnienie marynarzy polega na wykonywaniu na statkach morskich odpłatnej pracy szczególnie podporządkowanej, co przesądza o jej pracowniczym charakterze. Jeżeli uwzględni się dodatkowo, że decydujące znaczenie dla uznania istnienia stosunku pracy ma wykonywanie za wynagrodzeniem pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę - bez względu na nazwę umowy oraz że nie jest dopuszczalne zastąpienie umowy o pracę umową cywilnoprawną przy zachowaniu powyższych warunków wykonywania pracy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2010 r., II UK 286/10; OSNP 2011 nr 17 – 18, poz. 237), to w sposób definitywny rysuje się brak podstaw do przyjęcia skargi do rozpoznania.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

l.n